

4 OBSAH

6 ÚVOD

8 CO BYCHOM MĚLI VĚDĚT A ZNÁT PŮDA A SVĚT

10 SLOVA A KULTURA NA NEJISTÉ PŮDĚ

Pohled do historie nám odhaluje hluboce zakořeněné změny v našem pohledu na zemi pod našima nohama – a pomáhá nám pochopit, kdo jsme.

12 POD ZEMÍ NEVIDITELNÝ EKOSYSTÉM

Úrodnost půdy závisí na několika faktorech: věk půdy, mateřská hornina, obsah organické hmoty, podnebí, a konečně – lidé.

14 NAD ZEMÍ ŽÍT NA POŠTOVNÍ ZNÁMCE A PÍT Z NÁPRSTKU

Svět je velký, ale velmi rychle ubývá míst, kde můžeme pěstovat potraviny, a navíc je nesprávně využíváme.

16 PAMĚŤ ARCHIV ANTROPOCÉNU

Půda zaznamenává dějiny krajiny i lidí, kteří ji obývají. Budoucím generacím tak ukáže, jak dobře jsme se o tuto planetu starali.

18 OHNISKA ŠPATNÍ SPRÁVCI

20 INTENZIVNÍ SKLÍZENÍ NEJISTÁ BUDOUCNOST PRŮMYSLOVÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Méně humusu znamená menší úrodnost – to ani sebevětší množství hnojiva nevyřeší. Nové metody pěstování s sebou nesou nové problémy.

22 MINERÁLNÍ HNOJIVA PRÁZDNÝ PŘÍSLIB KONCE SVĚTOVÉHO HLADU

Hnojiva často vnímáme jako klíčový prostředek k navýšení produkce potravin a výnosů zemědělství na světě. Zapomínáme ale, že z dlouhodobého hlediska půdu poškozují.

24 VÝROBCI HNOJIV VÝŽIVA Z NÁKLAĐÁKU, BRATRSTVO FIREM

Výroba a propagace dusíku, fosforu a draslíku vyžadují značné investice, a tak toto odvětví ovládají velké firmy.

26 KRMIVA DODÁVKY PRO VELKOCHOVY

Jsou průmyslové velkochovy skutečně efektivní cestou k produkci masa a mléka? Krmivo pro dobytek je potřeba importovat – a i s trusem a hnojem se musí nějak naložit.

28 PODNEBÍ SOUHRA MEZI VĚTREM A ZEMÍ

Podnebí a půda se navzájem ovlivňují mnoha způsoby. Klima pomáhá tvořit půdu a půda naopak ovlivňuje složení atmosféry – zejména množství oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů.

30 ENERGIE HONBA ZA PALIVEM

Mohou nám pomoci alternativní paliva? Některá z nich, například dehtové písky, jsou škodlivá na první pohled. Ale také pěstování biopaliv zabírá spoustu půdy.

32 TĚŽBA NEROSTŮ NÁKLADY NA DÍRU V ZEMI

Méně než jedno procento území na světě se využívá na těžbu minerálů – ve srovnání se zemědělstvím je to jen malý zlomek. Těžba ale za sebou nechává nepoměrně větší škody.

34 URBANIZACE ŽIVOT NA HROMÁDCE

Lidé jsou společenští. Jak se pořád více z nás stěhuje do měst, betonujeme a dláždíme stále větší kusy naší planety.

36 OHNISKA BOJE A BÍDA

38 INVESTICE DO PŮDY NOVÝ DRUH EXPANZE

Jak cizinci skupují zemědělskou půdu po celém světě, je těžké mít přehled o tom,

kdo do čeho investuje a jaké dopady to může mít na místní obyvatelstvo. Mezinárodní databáze do problematiky vnáší trochu světla.

40 EVROPSKÝ DOVOZ PŮDY KONZUMUJEME VÍC NEŽ NÁŠ SPRAVEDLIVÝ PODÍL

Při konzumaci produktů používáme půdu, která se třeba nachází v úplně jiné zemi. Naše vzorce spotřeby mají velký dopad na ekonomiku, společnost a ekologii v místě výroby.

42 VELKÉ FIRMY ODPOR PROTI ZAHRANIČNÍM AKVIZICÍM

Velcí investoři skupují půdu v rozvojových zemích. Místní lidé často v důsledku toho trpí – ztrácí své pozemky a přístup k potravinám.

44 VLASTNICTVÍ PŮDY: KOUPIŤ POZEMEK A SKLÍZET DOTACE

Malé rodinné statky v Evropě čelí mnoha stejným tlakům jako zemědělci ve zbytku světa. Navíc jde často státní politika proti jejich zájmům.

46 POZEMKOVÁ REFORMA MOC MAJETKU: PRIVILEGIUM PRO VYBRANÉ

Feudální pán, místní lord, náčelník vesnice, majitel haciendy, farmář či velkoplantážník. Ti všichni vlastnili, nebo vlastní, tisíce a tisíce akrů půdy a tahají za nitky moci.

48 MEZINÁRODNÍ POLITIKA URYCHLUJEME PÁD Z ÚTESU

V mezinárodních smlouvách se téma půdy a pozemků téměř neobjevuje. Toto zanedbávání není bez následků.

50 OHNISKA OŽIVENÍ

52 ŽENY KOUSK PŮDY JEN PRO NI

Půda je pro ženy důležitá nejen proto, že jim umožňuje pěstovat potraviny. Je to také určitá forma bohatství, místo k životu, zdroj nezávislosti a vyjednávací síly, stejně jako způsob, jak získat úvěr nebo přístup k veřejným službám.

54 OBČINA TATO ZEM JE NAŠE ZEM

Kdo kontroluje půdu a pozemky – soukromé osoby, vláda nebo komunita? Bez soukromého vlastnictví mají lidé jen málo motivace k investování. Ale komunitně řízené a obecně sdílené pozemky jsou životně důležité pro miliardy lidí.

56 SUCHÉ ZEMĚ DOBYTEK V POHYBU

Až do nedávné doby byly suché oblasti považovány za křehké a neproduktivní. Pastevci, kteří tam hospodaří, bývali kritizováni za poškozování životního prostředí. Ale tyto názory se mění.

58 TRADIČNÍ SYSTÉMY REHABILITACE PŮDY – CO MOHOU UDĚLAT ZEMĚDĚLCI

Roky nadměrného užívání půdy zhutněly, zůstaly erodované a jejich živiny vyčerpány. Co mohou pro obnovu půdy udělat drobní zemědělci?

60 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ ŽIVÁ PŮDA ŽIVÍ ÚRODU

Na venkově přibývá farem, které pečují o svoji půdu. Starají se o recyklaci živin a ochranu zdravého života, na kterém závisí příští prosperita.

62 BIOPOTRAVINY NENÁPADNÁ PROMĚNA ZEMĚ

Více a více spotřebitelů nakupuje potraviny z ekologického zemědělství a pomáhá tak pečovat o svůj kousek země.

63 SUCHO A PŮDA ŠPATNĚ PŘIPRAVENÁ KRAJINA

Krajinu více a více postihuje sucho. Ale zemědělství ani lesnictví nejsou připraveny – a často půdu ještě poškozují.

64 ZELENÁ MĚSTA OD MĚSTSKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ K AKVAPONII

Do roku 2050 budou dvě třetiny lidstva žít v městských oblastech. Kvalita našeho života závisí na tom, nakolik jsou naše města obyvatelná.

66 AUTOŘI A ZDROJE